

Babus Antal

Búcsú M. Kondor Viktóriától

Tisztelt gyászoló család, tisztelt gyászoló barátok!

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattára munkatársai nevében búcsúzom M. Kondor Viktóriától, ahogy mindannyian hívtuk: Vicától. De búcsúzom a magam nevében is, hiszen 1986-tól 9 évig voltunk szobatársak abban a szobában, ahol valamikor Arany János és családja lakott.

M. Kondor Viktória forrongó történelmi korban született, s ez rányomta bélyegét az ő pályájára is. Amikor 1962-ben a Kézirattárba került, már változatos életút állt mögötte. A kereskedelmi iskola elvégzése után 1943 őszén szülőföldjén kezdett dolgozni, az Endrőd-Gyoma Takarékpénztárban volt tisztviselő, majd 1945-ben Endrőd község alkalmazta kiegészítőként. Az 1945-ös év nemcsak az ország, hanem Vica életében is vízváltó volt, a fővárosba vágott. Sokszor elmesélte, hogyan állított be bejelentés nélkül – mennyire vicás ez is – Hunya Pista bácsihoz, a Szovjetunióból hazajött rokonhoz, hogy íme, itt van ő, a 19 éves Kondor Vica, szerezzen neki munkát, mert ő is az új rendszert akarja építeni. Hunya Pista bácsi szerzett neki munkát, maga mellé vette a Dózsa Népe nevű laphoz, 1949-ig itt újságíróskodott. Ezután két évig könyvtáros a parlamenti könyvtárban, de közben tanul az ELTE magyar-történelem szakán. 1951-ben az MTA Történettudományi Intézetébe kerül, ahonnan 1962. november 1-jén helyezték át a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárába. Ez nyilvánvalóan presztízsveszteség volt számára, de Vicát sohasem érdekelték címek, rangok, az új közegbe is remekül beilleszkedett. 33 évet töltött a Kézirattárban, számos hagyatékot dolgozott fel, köztük olyan nagy terjedelműeket, mint Molnár Eriké, Ghiczy Kálmáné, Lónyay Menyhérté. Történelmi képzettségét a Kézirattár kiadványsorozatában 1989-ben megjelent, *A Hornyánszky-nyomda és az Akadémia könyvkiadása* című kötetében kamatoztatta.

Kézirattárosi munkája során azonban nemcsak történelmi felkészültségét hasznosította, hanem mindazt az ismeretet, amit korábbi pályáján szerzett meg. A középiskolában elsajátított gyors- és gépírást: ő gépelt az osztályon a leggyorsabban, természetesen vakon és tíz ujjal. Az endrődi bankban levél- és iratrendező dobozokba rakosgatta a számlákat, és gyorsan felismerte, hogy ezek a kézírattári munkát is megkönnyítenék. A Vica kezdeményezésére meghonosított levélrendezőket ma is használjuk. A négy év újságírói munka sem múlt el nyomtalanul az életében. Minden fontosabb irodalmi folyóiratot, hetilapot és napilapot rendszeresen megvásárolt, és magától értetődően behozta a Kézirattárba, hogy olvasásra szétossza. Mi, fiatalok persze, örültünk a lapoknak – az osztályvezető már kevésbé –, de próbáltuk Vicát visszafogni, kértük, hogy ne költse egyébként nem nagy fizetését újságokra, majd elolvassuk őket a könyvtárban. Hasztalan! Az élet más területein is idegen volt tőle minden kicsinyes – ha tetszik: kispolgári – megfontoltság, garaszkodás. Hiába dolgozott bankban, nem érdekelte a pénz; nem is tudott vele bánni. Az érzelmei irányították, nem a hűvös, számító értelem. A lapokat ráadásul annak ellenére hozta rendületlenül, hogy tisztában volt vele, a fiatalabb nemzedék sok kérdéssel másként gondolkodik, mint ő. Vicával lehetett a legparázsbab, legőszintébb politikai vitákat folytatni, mert 70 évesen is ugyanaz a világmegváltó, világjobbító szándék, elkötelezett baloldaliság munkált benne, ami 1945 után a fővárosba vitte. Személy szerint sokat vicceltem őt azzal, hogy november 7-én született, minden évben humorosan felköszöntöttem a nagy októberi forradalom napján. Bár határozott politikai meggyőződése volt, az embereket sohasem ez

alapján ítélte meg, sohasem ez alapján osztályozta. Mindenkihez jó szándékkal, megértően és nagyvonalúan közeledett. Nem múlt el úgy Mikulás-nap, hogy Vica ne küldött volna csokit, cukorkát a kollégák gyerekeinek.

A viharos kor viharossá tette az ő életét is. Nagy csalódás és csapás érte, amikor férje Franciaországba távozott; megrendült, de fel tudott állni. Kilenc évig naponta találkoztam vele, szívesen és színesen mesélt fordulatos életéről, és bár nyilvánvalóan fájt neki, hogy egyedül maradt, soha nem mondott rosszat volt férjéről.

A mai fiatalok, akikben képességeket igyekeznek fejleszteni, de a tárgyi tudástól „megóvják” őket, elképzelni sem tudják, milyen gyönyörűség, ha egy-egy élethelyzetben egy verssorral, egy idézettel fejezheti ki az ember érzéseit, gondolatait. Vica naponta tette ezt, mert rengeteg verset tudott kívülről. A leggyakrabban – talán a hely szellemének áldozva – Arany Jánost idézte.

1945-től Budapesten élt, de szülőföldjéhez, gyökereihez mindvégig ragaszkodott. Irodalomtörténész földijével minden kéziratári találkozáskor megbeszélték az endrődi és gyomai híreket. Legjobban azonban családtagjaihoz kötődött, rendszeresen járt haza; mindig beszámolt az otthoni és az országban szétszéledt rokonság sorsáról, gondjáról-bajáról. Szerette őket.

A sors nem kényeztette el Vicát. Érhet-e szülőt annál nagyobb csapás, mint amikor az élet természetes menete felborul, s nem a gyermek temeti el szüleit, hanem a szülő gyermekét? Neki ezt a keserű poharat is ki kellett ürítenie, de ezt a veszteséget is méltósággal viselte. A seb azonban nem hegedt be, amiről az is tanúskodik, hogy ugyanazt a végtisztességet kérte magának, ami fiának, Lacinak jutott osztályrészü. Ezért vagyunk itt.

Kedves Vica, búcsúzom, búcsúzunk, nyugodjon békében!